

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Akceptuję:
z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej
Aleksandra Gajewska
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej

Resortowy program wsparcia
w podnoszeniu jakości opieki
nad dziećmi do lat 3 –
**„Aktywny Żłobek – sale
sensoryczne” 2026**

Warszawa, marzec 2026 r.

Spis treści

1. Słownik pojęć	3
2. Podstawa prawna Programu	3
3. Kontekst strategiczny oraz cel i kierunki Programu	3
4. Wyniki diagnozy gospodarczo – społecznej.....	6
5. Wskaźniki	9
6. Finansowanie.....	9
7. Realizatorzy Programu	10
8. Zasady realizacji Programu	10
9. Monitoring	10
10. Sprawozdawczość	11
11. Postanowienia końcowe.....	11

Resortowy program wsparcia w podnoszeniu jakości opieki nad dziećmi do lat 3 – „Aktywny Żłobek – sale sensoryczne” 2026, zwany dalej „Programem”, z dniem ogłoszenia przyjmuje następujące brzmienie:

1. Słownik pojęć

- ☐ Minister – Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- ☐ Ministerstwo – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- ☐ ostateczny odbiorca wsparcia – podmiot objęty dofinansowaniem z Programu, który zawarł z wojewodą umowę w sprawie przekazania dofinansowania;
- ☐ Regulamin – Regulamin realizacji Resortowego programu wsparcia w podnoszeniu jakości opieki nad dziećmi do lat 3 – „Aktywny Żłobek – sale sensoryczne” 2026;
- ☐ ustawa – ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798, z późn. zm.);
- ☐ wnioskodawca – podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie w ramach Programu.

2. Podstawa prawna Programu

Podstawą prawną Programu jest 63c ustawy.

3. Kontekst strategiczny oraz cel i kierunki Programu

Program wpisuje się w szeroką strategię rozwoju opieki instytucjonalnej nad dziećmi

w wieku do lat 3. Przywołana strategia jest uwzględniona m. in. w takich dokumentach jak *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne)*.

Głównym celem Programu jest rozwój w aspekcie **podnoszenia jakości świadczonej opieki**.

Obszar dotyczący jakości opieki instytucjonalnej jest także przedmiotem interwencji instrumentów unijnych takich jak KPO¹ – mowa tu o kamieniu milowym A57G – „Przyjęcie norm jakości w zakresie opieki nad dziećmi, w tym standardów w zakresie usług edukacji i opieki nad dziećmi w wieku do trzeciego roku życia”.

Obecnie, przywołana wyżej strategia, w aspekcie rozwoju dostępności usług opiekuńczych jest realizowana na gruncie krajowym przede wszystkim za pomocą programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029 zwanego dalej „program Aktywny Maluch 2022-2029” oraz programu Aktywny dzienny opiekun w gminie. Program stanowi rozwinięcie strategii rozwoju instytucji opieki poprzez skoncentrowanie zaprojektowanych rozwiązań na walorach ściśle jakościowych. Program wpisuje się w ideę rozwoju *stricte* jakościowego instytucji opieki obok funkcjonującego już programu „Aktywne Place Zabaw”. Przywołany program wspiera finansowo gminy w budowie nowych placów zabaw oraz w rozbudowie, przebudowie, remoncie, doposażeniu istniejących placów zabaw, a jego mottem są słowa Henryka Jordana: „Dawać zdrowie i radość poprzez gry w słońcu i na powietrzu”. Program ten wpływa na realizację jednego z istotnych standardów jakim jest podnoszenie jakości opieki poprzez aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym. Instytucje opieki, których place zabaw powstały lub zostały zmodernizowane dzięki dofinansowaniu z programu „Aktywne Place Zabaw”, zapewniają opiekę nad najmłodszymi dziećmi w najbardziej pożądanym stopniu standardów jakości w zakresie aranżowania przestrzeni na zewnątrz instytucji.

Trzeba mieć na uwadze, że wolą ustawodawcy krajowego jest realizacja, m. in. w ramach przywołanego wyżej kamienia milowego A57G, postulatu zwiększania poziomu (standardu) usług opiekuńczych w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Wspomniany kierunek działań wynika m.in. z następujących regulacji:

¹ Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach KPO.

☐ **art. 6c** ustawy – zawiera delegację dla ministra właściwego do spraw rodziny do wydania rozporządzenia określającego standardy opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, uwzględniając konieczność zapewnienia opieki wysokiej jakości dostosowanej do potrzeb rozwojowych dzieci;

☐ **art. 63c** ustawy – umożliwi ministrowi właściwemu do spraw rodziny podejmowanie działań służących podnoszeniu jakości opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz rozwojowi instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym opracowywanie resortowych oraz rządowych programów w tym zakresie;

☐ **rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. poz. 1882)** – określa szczegółowe standardy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które instytucje opieki muszą spełnić zarówno przed rozpoczęciem działalności, jak i w trakcie jej prowadzenia; obejmuje m.in. standardy dotyczące organizowania opieki, pracy z dziećmi, zasad współpracy z rodzicami, organizacji pracy personelu i monitorowania realizacji standardów.

Program zaadresowany jest do podmiotów prowadzących instytucje opieki nad dziećmi do lat 3 obydwu sektorów (publiczny i prywatny). Formalny profil Programu można określić jako pilotażowy z uwagi na fakt, że jest to jedna z pierwszych interwencji w formie programu resortowego skoncentrowana na wsparciu obszaru ściśle jakościowego usług opiekuńczych. Wzrost jakości opieki przyczynia się nie tylko do urzeczywistnienia *ratio legis* zawartego w przywołanych wyżej aktach normatywnych, ale zachęca też rodziców do wyboru opieki instytucjonalnej.

Kolejnym celem Programu jest promowanie idei wysokojakościowej opieki oraz inicjowanie dobrych praktyk w tym obszarze. Program ma również być sygnałem jak istotna jest integracja sensoryczna. Trudności w zakresie przetwarzania sensorycznego negatywnie wpływają na rozwój emocjonalny, społeczny i edukacyjny dziecka.

4. Wyniki diagnozy gospodarczo – społecznej

W ostatnich latach można zaobserwować wyraźny wzrost zapotrzebowania na wsparcie rozwojowe dzieci we wczesnym wieku, szczególnie w zakresie umiejętności sensoryczno-motorycznych i funkcjonowania poznawczego. Badania środowiskowe oraz diagnozy prowadzone przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe wskazują, że²:

1 na 5 dzieci w wieku przedszkolnym ma trudności w zakresie przetwarzania sensorycznego, co negatywnie wpływa na jego rozwój emocjonalny, społeczny i edukacyjny.

Trudności te przekładają się na zwiększone ryzyko problemów adaptacyjnych w środowisku szkolnym, trudności w koncentracji, nadmierną pobudliwość lub wycofanie społeczne.

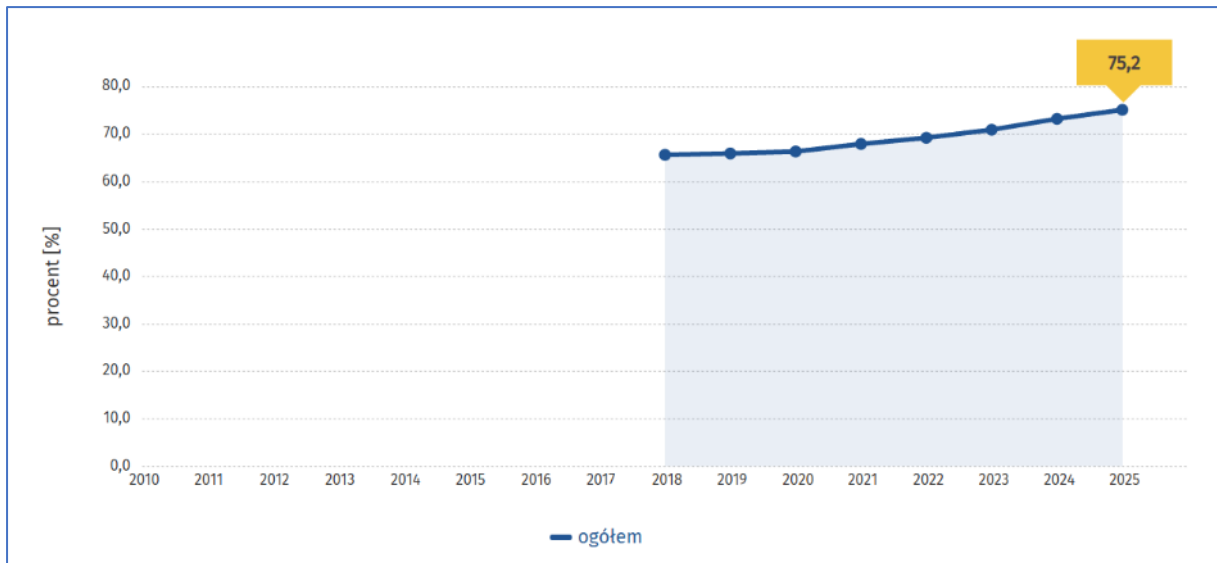
Rodziny oraz placówki edukacyjne zgłaszają ograniczony dostęp do specjalistycznych narzędzi terapeutycznych, w szczególności wyposażenia do integracji sensorycznej, które są kluczowe dla wsparcia rozwojowego dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami.

Według danych Ministerstwa Edukacji Narodowej publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny udział liczby uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych w ogólnej liczbie uczniów posiadających orzeczenie (w tym w placówkach integracyjnych) z roku na rok wzrasta.

W 2018 r. wskaźnik ten wynosił 65,7%, zaś w 2025 r. osiągnął 75,2%³. U coraz większej liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym stwierdza się potrzebę kształcenia specjalnego.

² Zob. Prevalence and severity-based classification of sensory processing issues. An exploratory study with neuropsychological implications, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34669535/> (dostęp 12.02.2026 r., godz. 11:55) oraz Sensory Processing Difficulties, Behavioral Problems, and Parental Stress in a Clinical Population of Young Children, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24443636/> (dostęp 12.02.2026 r., godz. 11:57).

³ https://sdg.gov.pl/statistics_nat/4-2-a/, dostęp 26.02.2026 r., godz. 07:26.

Grafika – udział liczby uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych w ogólnej liczbie uczniów posiadających orzeczenie – wykres Głównego Urzędu Statystycznego.

W abstrakcie opracowania badania *Sensory Processing Difficulties, Behavioral Problems, and Parental Stress in a Clinical Population of Young Children* (pol. *Trudności w przetwarzaniu zmysłowym, problemy w zachowaniu i stres rodzicielski w populacji klinicznej małych dzieci* – tłumaczenie własne tytułu jak i przytoczonego cytatu) można przeczytać:

„W badaniu sprawdzono związek między trudnościami w przetwarzaniu zmysłowym, stresem rodzicielskim i problemami behawioralnymi w klinicznej próbie małych dzieci z trudnościami rozwojowymi i behawioralnymi. [...]. Deficyty w przetwarzaniu zmysłowym wiązały się z trudnościami behawioralnymi i poziomem stresu rodzicielskiego co sugeruje, że ze wzrostem trudności w przetwarzaniu zmysłowym wzrastają trudności behawioralne i stres rodzicielski.”

Z powyższego wynika jak fundamentalny jest rozwój sensoryczny i jak bardzo przekłada się na inne sfery funkcjonowania człowieka.

Z punktu widzenia gospodarczego, niedostateczne wsparcie rozwojowe dzieci we wczesnych fazach życia może skutkować w przyszłości obniżeniem efektywności kształcenia, zwiększonym obciążeniem systemów opieki zdrowotnej i społecznej oraz ograniczeniem potencjału edukacyjno-zawodowego młodych osób.

Integracja sensoryczna to proces, w którym mózg odbiera, organizuje i interpretuje informacje pochodzące ze zmysłów zewnętrznych, umożliwiając tym samym adekwatne reagowanie na otoczenie. Zaburzenia przetwarzania sensorycznego mogą prowadzić do:

- ☒ trudności z koordynacją ruchową,
- ☒ problemów z koncentracją uwagi,
- ☒ nadreaktywności na bodźce (hałas, dotyk),
- ☒ zaburzeń zachowania i emocji.

Dostęp do odpowiednio dobranego wyposażenia do integracji sensorycznej – takiego jak maty sensoryczne, huśtawki terapeutyczne, piłki sensoryczne czy zestawy do stymulacji zmysłowej – bezpośrednio wpływa na poprawę funkcjonowania dziecka, wspierając procesy neurologiczne i rozwój kompetencji poznawczych. Brak tego typu wyposażenia znacząco ogranicza możliwości wdrażania skutecznych programów wspierających rozwój dzieci.

Aktualna oferta wyposażenia do integracji sensorycznej w placówkach edukacyjnych jest niewystarczająca i nierównomiernie dystrybuowana – szczególnie w mniejszych miejscowościach i środowiskach o niższym statusie społeczno-ekonomicznym. Główną barierą w zakupie zestawów sensorycznych wydaje się bariera finansowa: wysokie koszty specjalistycznego sprzętu do prowadzenia np. zajęć integracji sensorycznej (SI) i brak środków własnych często uniemożliwiają dostęp do adekwatnych narzędzi terapeutycznych.

Brak takiego wsparcia oznacza, że instytucje opieki zmuszone są rezygnować z działań mogących znacząco poprawić funkcjonowanie i rozwój dzieci, co w dłuższej perspektywie pogłębia deficyty także w innych obszarach edukacyjnych i rozwojowych.

Biorąc pod uwagę, że w ostatnich latach sektor opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 znacząco się rozwinął, na co wskazuje stale rosnąca liczba instytucji opieki i miejsc opieki, którymi one dysponują, zwiększa się także liczba dzieci uczęszczających do placówek opieki, którym należy zapewnić odpowiednią opiekę i rozwój sensomotoryczny.

Z danych administracyjnych i sprawozdawczych wynika, że po roku funkcjonowania ustawy w 2012 r. w Polsce funkcjonowało 926 instytucji opieki, w

których znajdowało się łącznie ok. 40 tys. miejsc opieki. Natomiast w 2025 r. liczba instytucji opieki wynosiła ponad 9,2 tys., a liczba miejsc opieki – 267,6 tys.⁴

Długotrwałe stymulowanie rozwoju terytorialnego i dostępności finansowej instytucji opieki wymaga dopełnienia poprzez opracowywanie kolejnych rozwiązań programowych, które bardziej zaakcentują jakościową stronę opieki nad dziećmi do lat 3. Dzięki tak skonstruowanej synergii możliwe będzie osiągnięcie wysokiego poziomu usług społecznych w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi.

5. Wskaźniki

Cel główny – podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 świadczonej przez żłobki, kluby dziecięce i dziennych opiekunów.

Cel szczegółowy – poprawa warunków pobytu dzieci w instytucjach opieki poprzez kształtowanie otoczenia wspierającego rozwój sensomotoryczny dzieci.

Zakładanym rezultatem Programu ma być podniesienie jakości opieki sprawowanej w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów poprzez wyposażenie pomieszczeń do zajęć sensoryczno-motorycznych znajdujących się w żłobkach i klubach dziecięcych oraz lokalach, w których dzienni opiekunowie świadczą opiekę.

Produktem Programu ma być liczba instytucji opieki objętych dofinansowaniem do zakupu wyposażenia do stymulacji sensomotorycznej. Szacuje się, że liczba instytucji opieki, które będą mogły wziąć udział w Programie wynosi ok. 6 tys., a objętych dofinansowaniem będzie ok. 10-11% instytucji opieki.

6. Finansowanie

1. Program finansowany jest ze środków budżetu państwa (rezerwa celowa). Na realizację Programu przeznaczono 41,7 mln zł.
2. Wysokość środków na realizację Programu jest uzależniona od wysokości środków publicznych zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2026.
3. Wymagany jest wkład własny w wysokości co najmniej 10% kosztów realizacji zadania.

⁴ Dane wg systemu Rejestr Żłobków na dzień 31.12.2025 r.

4. Dofinansowanie jest przeznaczone na wyposażenie pomieszczeń do zajęć sensoryczno-motorycznych.

7. Realizatorzy Programu

1. Minister – odpowiedzialny w szczególności za opracowanie Programu. Szczegółowy katalog zadań Ministra jest określony w Regulaminie.
2. Wojewodowie – odpowiedzialni w szczególności za ocenę wniosków złożonych przez wnioskodawców. Szczegółowy katalog zadań wojewodów jest określony w Regulaminie.

8. Zasady realizacji Programu

Minister określi w Regulaminie w szczególności:

- ❑ przedmiot dofinansowania,
- ❑ podmioty uprawnione,
- ❑ zasady składania wniosków,
- ❑ kryteria oceny wniosków,
- ❑ termin ogłoszenia wyników naboru wniosków,
- ❑ warunki otrzymania i wykorzystania dofinansowania,
- ❑ zasady zawierania umów.

9. Monitoring

1. Minister jest zobowiązany do monitorowania ciągłości i terminowości realizacji zadań przez wojewodów.
2. Minister zbiera informację o zawartych i planowanych do zawarcia umowach w sprawie przekazania dofinansowania, według wzoru stanowiącego załącznik nr 6 do Regulaminu.
3. Minister na każdym etapie realizacji Programu oraz w okresie trwałości może wystąpić do wojewody o przekazanie dodatkowych informacji i danych dotyczących realizowanych lub zrealizowanych zadań.
4. Wojewoda jest zobowiązany do monitorowania ciągłości realizacji zadań finansowanych z Programu.

5. Wojewoda jest zobowiązany do zebrania od wnioskodawców oświadczeń o przyjęciu dofinansowania i przesłania do Ministerstwa informacji o przyjęciu dofinansowania w podziale na paragrafy klasyfikacji budżetowej.
6. Wojewoda jest zobowiązany do przekazania do Ministerstwa informacji o zawartych i planowanych do zawarcia umowach w sprawie przekazania dofinansowania, według wzoru stanowiącego załącznik nr 6 do Regulaminu.
7. Wojewoda na każdym etapie realizacji Programu oraz w okresie trwałości może wystąpić do wnioskodawcy lub ostatecznego odbiorcy wsparcia o przekazanie dodatkowych informacji lub danych dotyczących realizowanych lub zrealizowanych zadań.
8. Ostateczny odbiorca wsparcia jest zobowiązany na każdym etapie realizacji zadania oraz w okresie trwałości do przedstawienia na żądanie wojewody wyjaśnień, informacji i dokumentów dotyczących realizacji zadania podlegającego dofinansowaniu.

10. Sprawozdawczość

1. Minister jest zobowiązany do sporządzenia sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu na podstawie sprawozdań wojewódzkich.
2. Wojewoda jest zobowiązany do analizy sprawozdań ostatecznych odbiorców wsparcia z realizacji Programu i przekazania do Ministerstwa sprawozdania wojewódzkiego z realizacji Programu, według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do Regulaminu.
3. Ostateczny odbiorca wsparcia jest zobowiązany do złożenia sprawozdania z realizacji Programu według wzoru określonego przez wojewodę, stanowiącego załącznik do umowy w sprawie przekazania dofinansowania.

11. Postanowienia końcowe

1. W przypadku niejasności lub wątpliwości co do zasad Programu, interpretacji dokonuje dyrektor departamentu Ministerstwa właściwego do spraw Programu, przy _____, czym w przypadku interpretacji wydawanych na wniosek wnioskodawcy /

ostatecznego odbiorcy wsparcia dyrektor dokonuje tego w oparciu o opinię wojewody.

2. Minister ma prawo dokonywania zmian w treści Programu oraz, w uzasadnionej sytuacji, do anulowania Programu.
3. Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich, rachunkowych i redakcyjnych niemających wpływu na treść i merytorykę zasad Programu / załącznika może być dokonane w trybie uproszczonym przez dyrektora departamentu Ministerstwa właściwego do spraw Programu. W przypadku dokonania sprostowania zamieszcza się w Programie / załączniku adnotację o dniu, zakresie i sposobie sprostowania. Program / załącznik zawierający sprostowanie publikuje się na stronie internetowej Ministerstwa.

Załącznik nr 1 – Wytyczne dotyczące pomieszczeń do zajęć sensoryczno-motorycznych znajdujących się w żłobkach i klubach dziecięcych oraz lokalach, w których dzienni opiekunowie świadczą opiekę.